МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ «ДЕТСКИЙ САД ОБЩЕРАЗВИВАЮЩЕГО ВИДА №56 «КРЕПЫШ» г. АЛЬМЕТЬЕВСКА»
ул. Советская, д.157, г.Альметьевск, 423450

ӘЛМӘТ ШӘҺӘРЕ «56 НЧЕ ГОМУМҮСТЕРЕШЛЕ БАЛАЛР БАКЧАСЫ “НӘНИ БАТЫР“БЕЛЕМ БИРҮ МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТ УЧРЕЖДЕНИЕСЫ
Советская ур., 157 нче йорт, Әлмәт шәһәре, 423450

Педагогик киңәшмә утырышында каралды һәм кабул ителде.
Беркетмә № 1 “26” 08 2021 ел.

РАСЛЫЙМ
№ 56 нче “Нәни батыр” балалар бакчасы мөдире ________ С.С.Степанова
“ ” 08 2021 ел.

2021– 2022 уку елына эш программасы

Төзеде: Замалиева Рузилә
Әкмәл кызы
I категорияле татар теле тәрбиячесе

Әлмәт шәһәре 2021 ел

Эчтәлек

I нче бүлек. Максат
1. Аңлатма язуы..3
Норматив – хокукый документлар...4
1.1.Программаның максаты һәм бурычлары..5-7
1.2.Программа принциплары..5-7
1.3. Милли состав...8
1.4. Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр..9-14
1.4.1. “Татарча сөйләшәбез” , “Минем өем” проекты, 4 – 5 яшь.
1.4.2. “Татарча сөйләшәбез” , “Уйный – уйный үсәбез” проекты, 5 – 6 яшь.
1.4.3. “Татарча сөйләшәбез” , “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты, 6 – 7 яшь.
1.4.4. Рус төркемнәрендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр.

II нче бүлек. Эчтәлек
2.1. Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү...14-18
2.2. Белем бирүдә эш төрләре һәм формалары.
2.3.Комплекслы – тематик план..19-27
2.3.1. “Татарча сөйләшәбез” , “Минем өем” проекты, 4 – 5 яшь.
2.3.2. “Татарча сөйләшәбез” , “Уйный – уйный үсәбез” проекты, 5 – 6 яшь.
2.3.3. “Татарча сөйләшәбез” , “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты, 6 – 7 яшь.
2.3.4. “Туган телдә сөйләшәбез” 1 кечкенәләр төркеме..27-38
2.3.5. “Туган телдә сөйләшәбез” 2 кечкенәләр төркеме
2.3.6. “Туган телдә сөйләшәбез” , 4 – 5 яшь.
2.3.7. “Туган телдә сөйләшәбез”, 5 – 6 яшь.
2.3.8. “Туган телдә сөйләшәбез”, 6 – 7 яшь.

III нче бүлек. Оештыру
3.1. Материаль – техник яктан тәэмин ителеш..39
3.2. Үстерешле – предметлы тирәлекне оештыру..39
3.3. Программалар һәм методик яктан тәэмин ителеш...41-48
3.4. Тәрбиячененең эш көне бүленеше (Циклограмма)...49
3.5. Белем бирү эшчәнлеге челтәре..50
3.6. Кулланылган әдәбият..51

Кушымта
Диагностика...52-63

1.Аңлатма язуы.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары нигезендә кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә өйрәтү программасы, укыту-методик комплектлары (УМК) төзелде. Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләрен, "Минем өем" (4-5 яшь), "Уйный – уйный үсәбез" (5-6 яшь), "Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар" (6 - 7 яшь) проектларын үз эченә ала.

Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына, сөйләм барлыкка килү концепциясенә (Л. С. Выготский, В. В. Давыдов, Е. И. Пассов, П. Я. Гальперин), гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана. Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар, интерактив уеннар тора. Яңа сүз өйрәткәндә, сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәрҗемәсе бирелә; төрле эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтеп) өйрәтелә; уеннар кулланып ("Ватык телефон", "Кайтаваз"...) ныгытыла; хәтердә калдыру максатыннан төрле уеннар оештырыла: "Исемен әйтсәң бирәм", "Мин күрсәтәм, син әйт", "Сорап ал", "Серле кәрзин". Өйрәнгән лексиканы сөйләмдә кулланганда "Бу кем?", "Кем юк?", "Кәрзиндә нәрсә бар?", "Нәрсә юк?", "Серле янчык", "Әйе-юк", "Дөресен әйт" дидактик уеннары уйнала. Аралаша белү күнекмәләре булдырганда "Әйдәгез танышабыз", "Кунакны сыйла", "Кибеттә", "Кафеда", "Телефоннан сөйләшү"уен ситуацияләре оештырыла. Пиктограммалар мәктәпкә әзерлек төркемендә, яңа сүзләр (фигыльләр) белән беренче тапкыр таныштырганда гына кулланыла. Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләре өчен уртак сүзләргә таяна ала. Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар кертү, баету хуплана. Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш. Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлеге аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла. Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм әти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтиҗә бирә.

Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү буенча эш программасы (алга таба – Эш программасы) - мәктәпкәчә тәрбия һәм белем учреждениесендә рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә, үзара һәм өлкәннәр белән аралашырга өйрәтү, төрле яктан үсеше өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлтелгән документ булып тора.
Эш программасы Федераль дәүләт белем стандартына (ФГОС) нигезләнеп төзелде, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтиҗәләрне, белем бирү процессын оештыруны билгели.

Эш программасы мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив - хокукый актлар нигезләмәләренә көйләнгән. Мәктәпкәчә белем бирү Федераль дәүләт белем стандартын күздә тотып, укыту методик комплектларга нигезләнеп төзелде.

Норматив – хокукый документлар:

Федераль җирлегендә:

- 29.12.2012елдан № 273-ФЗ «Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);
- СанПиН 2.4.3648-20 «Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр" раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы боерыгы;
- "Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру" (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боергы);

Төбәк җирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;- Татарстан Республикасының "Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында" Законы;

Мәктәпкәчә белем учреждениесе җирлегендә:

Әлмәт шәһәре "56 нчы гомум үстерешле "Нәни батыр" балалар бакчасы .

- Муниципаль мәктәпкәчә белем учренҗдениесенең Уставы;
  - Әлмәт шәһәре "56 нчы гомумүстерешле балалар бакчасы "Нәни батыр"мәктәпкәчә белем бирү программасы турында нигезләмәсе;

1.1 Программаның максаты һәм бурычлары.

УМК «Туган телдә сөйләшәбез”- татар балаларына ана теле өйрәтү	УМК “ Татарча сөйләшәбез”- рус балаларына татар теле өйрәтү
1.2. Максат: Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшы итеп сөйләшергә өйрәтү. **Бурычлар:** 1. Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшы итеп сөйләшергә өйрәтү; 2. Тел системасының фонетик, лексик,грамматик төзелеше дәрәҗәләрен формалаштыру; 3. Бәйләнешле сөйләм үстерү; 4. Тел һәм сөйләм күренешлүрен аңлау (тоемлау) сәләтен булдыру.	**1.2. Максат:** Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү. **Бурычлар:** 1.Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү. 2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту. 3.Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.
1.2. Программа принциплары: 1. Үстерелешле өйрәтү; 2. Өйрәтү барышында тәрбияләү; 3. Фәннилек; 4. Эзлеклелек һәм системалылык; 5. Аңлаешлылык; 6. Балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алу; 7. Гуманлылык; 8. Күрсәтмәлелек. Балалар белән эшләү процессында сүзлек эше зур урын ала. Сүзлек эше- бәйләнешле сөйләм нигезе. Балалар бакчасында сүзлек эшенең өч бурычы чишелә: 1. Иң беренче чиратта, гомуми кулланылыштагы лексика хисабына (предметларны, аларның төп билгеләрен, сыйфатларын, алар белән эш-хәрәкәтләрен атау) сүзлекне баету. 2. Сүзлеккә төгәллек кертү. Балаларга сүзне әйтү үрнәген бирү, аны һәр бала белән күп тапкыр кабатлау. 3. Сүзлекне активлаштыру. Сөйләмнең грамматик төзелешен формалаштыруның төп шарты –	**1.2. Программа принциплары.** 1.*Коммуникативлылык принцибы* – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү. 2.*Интеграция һәм дифференциация принцибы* – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү; 3.*Күрсәтмәлелек принцибы* – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү; 4.*Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы*; 5.*Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы:* аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, иҗади сәнгать, музыка. 6.*Дәвамчанлык принцибы* – балалар

тәрбияченең, өлкәннәрнең грамоталы сөйләме һәм сөйләмнең морфологик, синтаксик ягын, сүзъясалу ысулларын үзләштерү буенча үткәрелә торган күнегүләр. Аваз культурасы тәрбияләү буенча эш аның сөйләм сулышы, ишетеп кабул итү, артикуляция аппаратын үстерү һ. б. шундый компонентларны үз эченә ала. Бәйләнешле сөйләм үстерү сөйләмнең Ике формасын - диалоглы һәм монологлы сөйләм үстерүне күздә тота. Диалоглы сөйләм үстерүдә сорау-җавап формасы, балаларның үзләренең сорау бирә, бер-берсенә мөрәҗәгать итә белүе – иң отышлы формалар. Балаларның кечкенә хикәяләрне мөстәкыйль төзи белүе монологлы сөйләм барлыкка килүдә мөһим күрсәткеч булып тора. Балаларны матур әдәбият һәм халык иҗаты белән таныштыру – сөйләм үсешенең әһәмиятле бурычы һәм чарасы. Матур әдәбият һәм халык иҗаты белән таныштыру түбәндәге бурычларны чишкәндә тормышка ашырыла: 1. Дөньяны бербөтен итеп кабул итүне, күзаллауларны формалаштыру. 2. Әдәби сөйләмне үстерү. 3.Эстетик зәвыкны, әдәби әсәрне кабул итүне үстерү. Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишкәндә өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары кулланыла. Шундый чараларның берсе булып, бармак уеннары тора. Хәрәкәтләнү активлыгы югарырак булган саен, балаларның сөйләме тизрәк һәм яхшырак үсеш ала, сөйләм сыйфаты, төрлелеге белән аерылып тора. Бармак уеннары баш мие эшчәнлегенә, интеллект үсешенә уңай йогынты ясый. Чыннан да, физиологлар, психологлар үткәргән тикшеренүләр (Л.С. Выготский, И.П. Павлов, А.Р. Лурия, А.А. Леонтьев һ.б.) хәрәкәтләнү һәм сөйләм моторикасының үзара бәйле булуын исбатлыйлар. Балалар белән эшләү дәверендә төрле предметлар тотып биюләр, уеннар киң кулланыла. Нәниләр уенчыкларны яшерәләр, эзлиләр, табалар. Мондый уеннар балаларда	бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту; 7.*Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру*; 8. *Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы* - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ к–тәренкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр. 9.*Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы* - гадидән катлаулыга таба бару. 10. *Индивидуальләштерү принцибы* - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу. **Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.** 1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар. 2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар). 3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм –күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен матер–аллар. 4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар). 5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар) 6. Интерактив уеннар. 7. Эш дәфтәрләре. **Эш төрләре һәм формалары**. Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора: 1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.

зур кызыксыну уята, тәрбияче күрсәткән хәрәкәтләрне балалар тырышып кабатлыйлар, “куян булып сикерәләр”, “кошлар булып очалар”, җим чүплиләр”, “аю кебек алпан-тилпән йөриләр”, “әтәч булып кычкыралар” һ.б. Бу уеннарда музыка әсәрләрен куллану балаларның фонематик ишетү сәләтен, ритмикасын, эмоциональ сферасын да баета, үстерә. УМКда өч белем бирү өлкәсе каралган: 1.**”Танып – белү” белем бирү өлкәсе** табигать, аның үзенчәлекләре, экологик бәйләнешләр белән таныштыру;ел фасыллары турында белемнәрен тирәнәйтүне ъз эченщ алган. 2.**”Аралашу” белем бирү өлкәсе** нәниләрдә туган телгә мәхәббәт тәрбияләү, матур әдәбият әсәрләре белән кызыксыну, авазларны дөрес әйтү, бәйләнешле сөйләм культурасы булдыру, диалогик сөйләм чараларын үз эченә алган. 3. **“Матур әдәбият” белем бирү өлкәсе** кешеләрне һәрчак яхшыга гына өнди, акыллы, тапкыр булырга киңәш итә, шигырьләр, хикәяләр, әкиятләр белән таныштыруны, балаларны әдәби телдә сөйләшергә өйрәтүне максат итеп куя	2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог. 3. Сюжетлы-рольле уеннар; 4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып). 5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына). 6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары. 7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр. 8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү. 9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу). 10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү. 11.Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау. 12.Интерактив уеннар.

- 4-5яшьлек балалар өчен атна дәвамында 20 шәр минутлык 2 уен эшчәнлеге оештырыла;
- 5-6 яшьлек балалар өчен атнага 25 шәр минутлык 2 эшчәнлек оештырыла;
- 6-7 яшьлек балалар өчен атнага 30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

1.3. Милли состав.

Төркемнәр	Балалар саны	Татарлар	Руслар	Катнаш гаилә	Башка милләт
1 нче кечкенәләр төркеме №2	23	10	8	4	1-таджик
1 нче кечкенәләр төркеме №3	26	8	17		1-таджик
1 нче кечкенәләр төркеме №4	23	11	9	3	
2 нче кечкенәләр төркеме №6	28	10	7	10	1морд.
Уртанчылар төркеме №10	26	13	8	4	1-тадж
Уртанчылар төркеме №11	23	7	10	6	
Зурлар төркеме №9	19	10	5	4	
Зурлар төркеме №13	26	11	5	9	1-чуваш
Мәктәпкә әзерлек төркеме №7	23	8	12	2	1-узбэк
Мәктәпкә әзерлек төркеме №8	20	11	7		1-чуваш 1-үзбәк
Мәктәпкә әзерлек төркеме №12	26	9	14	2	1-азерб

Барлыгы-263бала
Татар милләтле бала -108 бала
Рус милләтле бала –102 бала
Катыш милләтле балалар –44 бала
Башка милләт балалары- 9бала

1.4. Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр.
1.4.1. “Татарча сөйләшәбез”, “Минем өем” проекты (4-5 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1.Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчыклар, ашамлыклархисабына сүз байлыгын арттыру.

2.Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү.

3.Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләренә ирешү.

4.Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү.

5.Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 62 сүз.

“Минем өем” проекты темалары (“Гаилә”,“Ашамлыклар”,“Уенчыклар”,“Саннар”) буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр *(әти, әни, бабай, әби, малай, кыз)*, яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю)*, ашамлыклар *(алма, ипи, сөт, чәй)* һәм саннар *(бер, ике, өч, дүрт, биш)* хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. *Алма бир. Мә, алма.*

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

-Бу кем? – Бу әти.

-Бу нәрсә? – Бу туп.

Нинди? соравын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү.

-Туп нинди? – Кечкенә.

*-Машина нинди? – Матур.*Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-Бу нәрсә? – Бу туп.

-Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү *(мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал).*

-Мә, куян. – Бир куян.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белергә өйрәтү, сүзләрне дөрес, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне *(әйе, юк)* дөрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар өйрәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белә.
Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белә.
Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белә.
Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.
Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 62 сүз кулланып татар телендә аралаша.
Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.
Татар телендә сөйләшү теләге бар.
Әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә.
Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар.
Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.
Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә.
Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.
Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап үти.
Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә.
Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белә, сүзләрне дөрес, урынлы куллана.
Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне дөрес кулланана белә.
Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.
Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә.

1.4.2. “Татарча сөйләшәбез”Зурлар төркеме (5-6 яшь)
“Уйный – уйный үсәбез” проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары, ашамлыклар темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белүләренә ирешү.
3.Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү.
4.Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.
5.Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 45 сүз.
“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.
Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинкә,чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, караватп, баллы, ничә, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар).*
Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.
Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне ныгыту, урынлы куллану. *(Әйе, юк)*
Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.
- Бу кызыл тәлинкә.

“Минем өем” проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләрне ныгыту *(аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла)*, яңа боерык фигыльләрне *(ки, сал)* сөйләмдә аңлап дөрес куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белә.
Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта107 сүз кулланып татар телендә аралаша.Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана. Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап, дөрес куллана.
“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.
Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.
Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә.
Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне аңлый, урынлы куллана.
Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дөрес куллана.
Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дөрес куллана белә.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

1.4.3. Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)
“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”проекты

Лексик минимум – якынча 60 сүз. “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”,“Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият ятабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып –
белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем, бу нәрсә, нишли, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер-сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер-йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла-җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр.
Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.
Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләре бар.
Үзара һәм өлкәннәр белән 167 сүз кулланып татар телендә актив аралаша.
“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият ятабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белә. Фигыльләрне урынлы куллана. Җырлар, шигырьләр белә.

1.4.4. Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр.

Икенче кечкенәләр төркеме

Ел дәверендә өйрәнгән сүзләрне, кыска фразаларны аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.
Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап үти.
Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белә.
Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.
Бер-берсе һәм өлкәннәр белән татар телендә аралаша.
Әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә.
Син кем?Бу кем? Бу нәрсә?Нәрсә эшли?Нинди? сорауларын аңлап, җавап бирә. Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.
Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.
Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә. Татар телендә сөйләшү теләге бар.

Уртанчылар төркеме

Сүз байлыгы бар.
Үзара һәм зурлар белән татар телендә аралаша.
Үзе турында тулы җөмләләр төзеп сөйли белә.Сөйләмендә ягымлы сүзләр,боерыкларны куллана .
Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.
Нинди? Нишли?Ничә? соравына дөрес җавап бирә.
Иллюстрацияләргә карап әсәрләрнең исемен атый.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Зурлар төркеме

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.
Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләре бар.
Үзара һәм өлкәннәр белән татар телендә актив аралаша.
Сүсләрне гомумиләштерә белә.Капма –каршы булган сүзләрне атый.
Җырлар, шигырьләр ,мәкаль,табышмаклар белә.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана,үзлектән сорау бирә белә.

Танып белү, Аралашу, Матур әдәбият уку

- транспорт төрләрен кеше тормышын җиңеләйтә,уңайлыклар тудыра торган әйберләрнебелү;
- предметның төсе,күләме, формасы,зурлыгы, авырлыгы,нинди материалдан эшләнгән булуы турында сөйли алу, аларны төркемләү;
- төрле һөнәрләр(төзүчеләр, авыл эшчәннәре һ.б.) турында белү;
- туган шәһәрең(авылың), туган илең,аның башкаласы, юлйөрү кагыйдәләрен белү;
- үз туганнары, үзетурында сөйли алу,өй адресын әйтү;
- табигать күренешләрен күзәтеп, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгара алу, кайбер закончалыкларны белү.
- сөйләмдә төрле кушма җөмләләр куллану, туры һәм кыек сөйләмнән файдалану;
- үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзү;
- әкиятләрнең ахырын тәмамлау, зур булмаган әдәби әсәрләрнең эчтәлеген сөйләгәндә интонацияләрдән дөрес файдалану;
- сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллану;
- мәгънәдәш сүзләр һәм капма-каршы сүзләр куллану;
- аралашуда актив булу, теләп катнашу.
- әсәрнең жанрын билгели алу (әкият, хикәя, шигырь);
- зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерү, рольләргә бүлеп шигырьләрне сөйләү;
- яраткан язучыларны атый белү;
- укыту методик комплектында күрсәтелгән 2 – 3 шигырьне сөйләү, табышмак, мәкальләрне искә төшереп әйтү;
- әдәби персонажның кылган гамәлләре турындагы фикерләрен башкаларга сөйләү;
- үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйли белү.

Мәктәпкә әзерлек төркеме

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.

Диалоглы сөйләмдә ягымлы сүзләрне кулланып аралаша белә.Монологик сойләм күнекмәләре бар.

Үзара һәм өлкәннәр белән татар телендә актив аралаша.

Сүсләрне гомумиләштерә белә.Капма –каршы булган сүзләрне атый.

Рәсемгә карап ,аның эчтәлеген сөйли .

Җырлар, шигырьләр ,мәкаль,табышмаклар,санамышлар,әкиятләр белә.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана,үзлектән сорау бирә белә.

Танып белү, Аралашу ,Матур әдәбият уку.

- сәламәт яшәү рәвеше, дөрестуклану турында күзаллау;

- экологик бәйләнешләрне аңлата алу, кешенең табигать белән бәйләнеше, үзара йогынтысын белү;
- табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүматлы булу;
- предметларны үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары буенча аерып ала һәм төркемли белү;
- үзе, эти-әнисе турында сөйли белү (фамилиясен, исемен, этисенең исемен, адресын, телефон номерын әйтә алу), өлкәннәр хезмәте, аларның эшлекле сыйфатлары турында мәгълүматлы булу.
- күмәк сөйләмдә катнашу (сораулар бирә, сорауларга тулы җавап кайтара,
вакыйгалар, фактлар, күренешләр турында эзлекле, мәгънәле һәм аңлаешлы итеп сөйли);
- сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча аңлап, төгәл куллану;
- сүзләрне контексттагы мәгънәсенә туры китереп сөйли белү күнекмәләре
булу;
- предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча, үз тәҗрибәсеннән чыгып, иҗади
хикәяләр төзи белү;
- тәрбияче һәм яшьтәшләре белән әдәпле итеп сөйләшә белү.
- әсәрнең жанрын билгели алу (әкият, хикәя, шигырь);
- китап геройларының хәленә керә белү, кылган гамәлләренә дөрес бәя бирү,
үз мөнәсәбәтен белдерү;
- шигырьләрне, сәхнәләштергән әсәрләрне сәнгатьле итеп сөйләү, эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирә белү;
- иллюстрацияләр, рәсемнәргә карап, өйрәнгән матурәдәбият әсәрләрен
тану;
- китаплардан яңа белемнәр алу мөмкинлеген аңлау.

II нче бүлек. Эчтәлек.

2.1.Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү

(биш белем бирү өлкәсендә)

1.Социаль-коммуникатив үсеш. Балаларның Татарстан Республикасы, анда яшәүче халыклар, аларның хезмәте һәм профессияләре, туган як табигате турында белемнәрен уен эшчәнлеге вакытында тирәнәйтү. Балаларда патриотизм хисләре; үзен туган шәһәре (авылы), республикасы, иленең гражданины итеп тану; шәһәр, республика, ил символикасына (флаг, герб, гимнга) хөрмәт белән карауны һәм горурлану хисе тәрбияләү. Иҗтимагый чыгышы, расасы, теле, дине, җенесе һәм яшенә карамыйча, янәшәдә яшәүчеләргә (балаларга, өлкәннәргә) уңай мөнәсәбәт, түземлек (толерантлык); башка кешеләрнең хисләре, фикерләре, теләкләренә, карашларына хөрмәт тәрбияләү, үзенең башкалар фикере белән риза булмавын дәлилли яисә үз позициясен яклый белергә өйрәтү. Башка ил, этнос халыклары белән позитив аралашуның, хезмәттәшлек итүнең мәгънәсен аңлату. Якындагы социумда үз урыны, теге яки бу төркемдәге кешеләргә нинди мөнәсәбәттә булуы (балалар бакчасындагы төркем яисә бию түгәрәге әгъзасы, спорт мәктәбе укучысы, булачак гимназист һ. б.) турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә тарихына (карт бабай, бабай, карт әби, әби) карата кызыксыну

тәрбияләү. Гаиләң белән горурлану хисләре, гаилә әгъзаларының уңышларына сөенү, бүләкләрен игътибарсыз калдырмау күнекмәләре тәрбияләү. Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре, нәфис һәм мультипликацион фильмнары, әйләнә-тирәдәге тормыш турындагы күзаллауларын сюжетлы-рольле һәм режиссёрлык уеннарында иҗади куллануларына булышлык итү. Балаларның сәхнәләштерү һәм кую өчен Идел буе халыкларының әкиятләрен, шигырьләрен, җырларын, биюләрен мөстәкыйль сайлап алуларын хуплау; куелачак спектакльгә кирәкле атрибутлар һәм декорацияләр әзерләргә, үзара вазифаларны билгеләргә һәм рольләр бүлешергә булышу. Театральләшкән эшчәнлектә театрның төрле төрләрен (бибабо, бармак, курчак, рәсемнәр һ. б. театрлар) куллану. Сәхнә сәнгатенә карата кызыксыну үстерү. Коллективта сүзле уеннар уйнарга омтылышларын хуплау. Идел буе халыклары уеннарын уйнау тәҗрибәсен баету.

2.Танып-белү үсеше. Туган як тарихы, мәдәнияты, сынлы сәнгать, туган якның табигате белән таныштыру исәбенә балаларның күзаллауларын киңәйтү. Туган як табигате, климаты, кешеләренең тормышы белән таныштыруны дәвам итү. Үз шәһәренең (авылының) истәлекле урыннары, халык һөнәрләре, милли кухня, Татарстан Республикасы халыкларының тел культурасы белән таныштыру. Картада туган шәһәрен, республикасын, башкаланы, Татарстандагы эре шәһәрләрне (Әлмәт, Яр Чаллы, Түбән Кама, Бөгелмә, Яшел Үзән һ. б. ны) күрсәтә һәм атый белергә өйрәтү. Борынгы шәһәрләр (Биләр, Болгар), аларның тарихы, культурасы, көнкүреше белән таныштыру. Авыл һәм шәһәр кешеләренең көнкүрешен чагыштырырга өйрәтү. Татар һәм рус халкының яши торган өе, йорт кирәк-яраклары, өс киемнәре үзенчәлекләренә игътибар итү. Туган шәһәрендә бара торган позитив үзгәрешләрне (балалар бакчалары, спорт комплекслары, театрлар һ. б. төзелү) күрә белергә өйрәтү. Казанның эре промышленность һәм сәүдә үзәге булуы, татар халкының элек-электән игенчелек, терлекчелек, күн эшкәртү, сәүдә белән шөгыльләнүе турында балаларга сөйләү. Туган шәһәренең, башка шәһәрләрнең символикасын өйрәнүне дәвам итү, үз халкының бер өлеше булуын аңлый белергә ярдәм итү. Милли һәм дөнья культураларының үткәненә һәм бүгенге сенә балаларны якынайту. Музыка һәм театр сәнгатенең күренекле шәхесләре, аларның тормыш һәм иҗат юллары белән таныштыру (композиторлар: С. Садыйкова, С. Сәйдәшев, Ф. Яруллин һ. б., җырчылар: Ф. Шаляпин, И. Шакиров, Р. Ибраһимов һ. б., театр режиссёрлары: М. Сәлимҗанов, К. Тинчурин һ. б., В. Качалов, Г. Камал исемендәге театр актёрлары һ. б.). Аларның тормышларына һәм эшчәнлекләренә кызыксыну уяту. Күренекле фән эшлеклеләренең тормышы һәм эшчәнлекләре белән таныштыру (Н. И. Лобачевский, К. Ф. Фукс, И. М. Симонов, Н. Н. Зинин, А. М. Бутлеров, А. Е. Арбузов һ. б.). Балаларның танып белүгә карата кызыксынуларын канәгатьләндерү, Казан (Идел буе) федераль университеты укытучылары һәм аны тәмамлаучылар турында мәгълүмат бирү. Милләтебез

каһарманнарының Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыклары турында сөйләү (М. Җәлил, Г. Гафиятуллин, М. П. Девятаев, П. М. Гаврилов, Н. Г. Столяров һ. б.). Әти-әниләрне балаларга әби һәм бабаларының сугышта алган бүләкләре турында сөйләргә җәлеп итү. Ватанны саклаучыларга карата хөрмәт хисләре тәрбияләү (һәйкәлләр, обелискларга чәчәкләр кую һ. б.). Табигатьне саклау буенча балаларның белемнәрен тирәнәйтү. Туган якның тере һәм тере булмаган табигатенә сакчыл караш тәрбияләү, табигатькә катнашуыңнан соң туган уңай һәм тискәре нәтиҗәләрне алдан күрә белергә өйрәтү, табигатьнең ресурсларына сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү, аны рациональ файдалану күнекмәләре формалаштыру. Үсемлек һәм җиләкләрне җыю кагыйдәләре белән таныштыру. Дәүләт тыюлыклары, анда яшәүче тереклек ияләре, Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән үсемлек (флора) һәм хайваннар (фауна) төрләре белән таныштыруны дәвам итү. Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясында сирәк очрый торган төрләргә сакчыл караш кирәклеген балаларның аңнарына җиткерү. Татарстанның елга, күлләрендә яшәүче тереклек ияләре белән таныштыру. Кеше тормышында чишмә, елгаларның тоткан урыны, әһәмияте турында сөйләү. Республика сулыкларын чиста тотарга теләк уяту. Туган як табигатенең матурлыгына, андагы форма, ис, төс муллыгына игътибар итү. Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә белергә өйрәтү.

3.Сөйләм үсеше. Балаларны матур әдәбият әсәрләре, халык әкиятләре, фольклоры белән таныштыру. Татар теленә карата тотрыклы кызыксыну үстерү. Мәгълүмати аралашу технологияләре, аудио- һәм видеоязмалар, уку-укыту методик комплектлары ярдәмендә предметны, аның билгесен, хәрәкәтен белдерүче сүзләрне актив кулланышка кертү, гади аралашу өчен кирәк булган сөйләм берәмлекләре байлыгы булдыру. Балаларның сүз байлыгын арттыру. Төзелеше ягыннан катлаулы булмаган хикәя һәм сорау җөмләләр төзү күнекмәләрен ныгыту. Үзе турында, бер кеше гамәлләрен сурәтләгән ситуатив картиналар сериясе буенча, сюжетлы рәсемнәр, үз күзәтүләреннән чыгып, зур булмаган (3–5 җөмләле) хикәяләр төзи

белергә өйрәтү. Балаларның төрле эшчәнлек вакытында татар халык фольклор әсәрләрен, еш кулланыла торган сүзләр һәм әйтемнәрне файдалануга омтылышларын хуплау. Татар телендә сөйләүче әңгәмәдәшенең сөйләмен тыңлый белүне формалаштыру, нәрсә турында сөйләгәнен аңларга тырышу, телне аз белүенә карамастан, аның белән әңгәмәгә кереп, аралашырга омтылышын хуплау.

Балаларны татар телен киләчәктә (башлангыч мәктәптә) тагын да аңлабрак, төшенеп өйрәнергә әзерләү.

4.Нәфис сәнгать үсеше. Балаларны татар халкының сәнгате (музыка, бию, рәсем сәнгате, матур әдәбият әсәрләре), анда яшәүче атаклы кешеләр белән таныштырып, аларда әхлакый-патриотик хисләр тәрбияләү. Милләтебезнең дини йолалары, халык авыз иҗаты, сынлы

сәнгате һәм архитектурасы, музыка сәнгате белән таныштыру балаларда Туган илне ярату хисе тәрбияләргә булыша. Милли орнамент элементлары белән таныштыруны дәвам итү. Балалар белән «яшәү агачы» образын карау. Балаларның игътибарын композициянең үзенчәлегенә (симметриясез), шул ук вакытта төрле төсләр файдаланылган чәчәк бәйләменә юнәлдерү. Төрле материаллар кулланырга, реаль һәм әкияти образларны (Идел буе халыклары әкиятләрендәге геройларны да кертеп) сурәтләүнең төрле ысулларын берләштерергә мөмкинлекләр бирү. Республика тормышында булган истәлекле вакыйгаларны рәсемнәрдә чагылдыра белүләрен хуплау. Балаларның эшләрен бергәләп карау, нәрсә ясаганнары турында сөйли белергә өйрәтү. Балаларга эшләренең тематикасын киңәйтүгә булышлык итү. Актүбә һәм Шәмәрдән уенчыкларын натурадан карап әвәли һәм аларның характерлы үзенчәлекләрен бирә белергә өйрәтү. Ике-өч фигурадан торган скульптура төркемнәрен катлаулы булмаган сюжетларга («Сабантуйда», «Чәй эчкәндә», «Ат чабышлары» һ. б.га) берләштерү. Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре геройларын күзаллау юлы белән әвәли белү күнекмәләрен формалаштыру. Туган шәһәре (авылы) тормышындагы вакыйгаларны чагылдыручы сюжетларны мөстәкыйль сайлый белүләрен активлаштыру. Башка белем бирү өлкәләренең эчтәлеге белән ярак-лаштырып, балалар эшләренең тематикасын киңәйтү. Балаларны Г. Тукай әсәрләре һәм аның иҗатын чагылдыручы сәнгать төрләре (Ф. Яруллинның «Шүрәле», Ә. Бәшировның «Су анасы» балетлары, Н. Җиһановның «Кырлай» симфониясе, Б. Урманче, И. Казаков, Б. Әлменов, Ф. Әминов һ. б. ның сынлы һәм рәсем сәнгатьләре әсәрләре) белән таныштыруны дәвам итү. Сәнгатькә карата уңай караш формалаштыру. «Казан» милли-мәдәни үзәгенең милли-мәдәният музеенда булу, анда борынгыдан сакланып калган өй кирәк-яраклары: көмеш поднослар, савыт-саба, бизәк төшерелгән бакыр кувшиннар, комганнар, йорт хайваннары фигуралары формасындагы бронза йозаклар; җәмәгать биналарының интерьерларын һәм экстерьерларын бизәүче декоратив композицияләр белән таныштыру. Борынгы бизәнү әйберләрен: йөзекләр, алкалар, беләзекләр, чулпылар, яка чылбырлары, хәситәләр һ. б.ны карау. Хәзерге заман рәссам-ювелирларның (И. Фазылҗанов, С. В. Ковалевская, В. О. Ковалевский һ. б.ның) иҗатлары белән таныштыру. Балаларның игътибарын бизәнү әйберләренең милли үзенчәлекләренә юнәлдерү. Татар халкының үзенчәлекле сәнгати һөнәре булган укабелән чигү турында сөйләү. Чигелгән түбәтәйләр, хатынкызның бәрхет аяк киеме, күкрәкчәләр, калфаклар һ. б.ны карау. Бигрәк тә популяр булган композицияләргә – «алтын каурый», чәчәк бәйләме, кошлар, бодай башагы, йолдызлар һәм ярымай мотивларына һ. б.га игътибар итү. Туган шәһәр (авыл) архитектурасы – мәчет һәм храм архитектуралары (Кол Шәриф мәчете, Раифадагы Богородицкий ир-атлар монастыре) белән таныштыру эшен дәвам итү.

Балаларны татар халкының музыка культурасына якынайту. Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлау. Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең Дәүләт гимннары белән таныштыру. Горурлык хисләре тәрбияләү.

5.Физик үсеш. Татар халык хәрәкәтле уеннарын, физминуткалар кулланып балаларның хәрәкәт активлыгын үстерү, татар халык бәйрәмнәре, халык уеннары аша балаларның физик үсешен камилләштерү. Чәй янына бирелә торган милли камыр ризыклары: гөбәдия (дөге, йөзем һәм йомырка белән), кабартма, бавырсак, талкыш-кәләвә, чәкчәк, кош теле белән таныштыру. Балаларга республикадан читтә дә танылган дәвалану-ял итү урыннары һәм санаторийлар («Васильево», «Сосновый бор» («Нарат урманы»), «Крутушка», «Бакирово», «Санта» һ. б.) белән танышу мөмкинлеге бирү. Хәрәкәтле халык уеннарын үзгәртеп төрләндерү кү-

некмәләре бирү. Милли уен-ярышларда («Таяк тартыш», «Аркан тартыш», «Капчык белән сугыш» һ. б.да) катнашасы килү теләге уяту. Кеше тормышында спортның әһәмияте турында күзаллау формалаштыру. Милли спорт төре – көрәш белән таныштыру. Спорт өлкәсендәге билгеле уңыш-казанышлар белән таныштыру. Идел буе халыкларының төрле эчтәлекле уеннарын мөстәкыйль эшчәнлек вакытларында файдалана белү күнекмәләрен ныгыту. Хәрәкәтле уеннарда балаларда көч, җитезлек, кыюлык, тәвәккәллек, түземлек кебек сыйфатлар тәрбияләү. Уен нәтиҗәсен гадел бәяли белүләрен хуплау. Халык уеннары белән кызыксынуларын үстерү.

2.2. Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм экиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

2.3. Комплекслы – тематик планнар

2.3.1. Уртанчылар төркеме “Минем өем” проекты

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
ГАИЛӘ – 18 СӘГАТЬ (1-18)		
әти әни малай кыз мин исәнмесез сау булыгыз исәнме эт песи әйе юк сау бул әби бабай әйбәт	-Бу кем? -Әти (әни, бабай, әби, кыз, малай). -Кем юк? -Әти (әни, бабай, әби, малай, кыз). -Исәнмесез. -Син кем? -Мин Коля (Оля). -Мин малай. -Сау булыгыз! -Исәнме, әни (әти, бабай, әби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, әни (әти, бабай, әби, кыз, малай). -Кем анда? -Мин песи. Мин Мияу. -Кил монда. -Мин эт. Мин Акбай. -Кил монда. -Син Коля? -Әйе, Коля. -Син малай (кыз)? -Әйе (юк). -Әти? (әни, бабай, әби, кыз, малай). -Әйе. -Әни? (әти, бабай, әби, кыз, малай). -Юк. -Малай? -Юк, кыз. -Кыз? -Әйе, кыз. -Хәлләр ничек? -Әйбәт.	Аудиоязма №1-23 Дәфтәрдә эш №1-4 Мультфильмнар: 1. “Әйдәгез, дуслашыйк” 2. “Качышлы уйныйбыз” 3. “Шалкан”
АШАМЛЫКЛАР – 12 СӘГАТЬ (19-30)		
ипи алма сөт чәй мә рәхмәт тәмле кил монда утыр аша эч	-Мә, ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт, әби. -Коля, мә ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт. -Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) -Оля, кил монда. Мә ипи (алма, сөт, чәй). Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле (ме)? -Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле. Рәхмәт. -Мә, тәмле алма (ипи). -Мә, ипи (алма) аша. -Мә, сөт (чәй) эч.	Аудиоязма №24-39 Дәфтәрдә эш №5-10 Мультфильмнар: 1.“Тәмле” кибетендә” 2. “Азат кунак чакыра”
УЕНЧЫКЛАР – 18 СӘГАТЬ (31-48)		

бир туп зур кечкенә матур курчак куян аю хәлләр ничек? уйна пычрак чиста ю	- Бу нәрсә? - Туп (курчак, куян, аю). -Курчак (туп, куян, аю) бир. -Мә, курчак (туп, куян, аю). -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян, туп) нинди? -Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенә, әйбәт). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенә, матур, әйбәт). -Аю (курчак, куян, туп)? -Әйе. -Курчак (аю, куян, туп)? -Юк. -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна. -Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенә. - Мә, зур аю (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян), кил монда. Аша (утыр, эч, уйна). -Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю. -Туп (курчак, куян, аю) нинди? -Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). -Туп ю. - Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю, ю, ю – туп (курчак, аю, куян) ю.	Аудиоязма №40-53 Дәфтәрдә эш №11-13 Мультфильмнар: 1. “Паркка сәяхәт” 2. “Уенчыклар үпкәләгән” 3. “Күңелле уеннар” 4. “Акбай һәм Мияу маҗаралары”
САННАР - 6 СӘГАТЬ (49-54)		
бер ике өч дүрт биш	-Ничә? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. -Ничә малай? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. -Ничә кыз? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз. -Өч? -Юк. -Ике? -Әйе. -Ничә аю (туп, курчак, куян)? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Дәфтәрдә эш №14 Мультфильм: 1.“Уйный-уйный саныйбыз”
КАБАТЛАУ - 6 СӘГАТЬ (55-60)		
		Аудиоязма №61-64

		Дәфтәрдә эш №16-17 Мультфильм: 1. “Күңелле ял итәбез”

2.3.2. ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕ
«УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
КАБАТЛАУ – 3 СӘГАТЬ (1-3)		
	“Минем өем” проекты буенча	Аудиоязма №1 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
ЯШЕЛЧӘЛӘР – 21 СӘГАТЬ (4-24)		
кишер баллы ничә суган бәрәңге кыяр кәбестә нинди алты җиде сигез тугыз ун	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә, кишер. -Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? -Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Рәхмәт. -Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак) Кишер баллы. Алма баллы. -Мә кишер(алма), аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рәхмәт. -Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә,кишер). -Рәхмәт. -Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля.	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6 Мультфильмнар: 1.“Баллы кишер” 2. “Уйный-уйный эшлибез” 3. “Юл маҗаралары” 4. “Кем эшләми, шул ашамый”

кызыл сары яшел нәрсә кирәк? юа	-Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак. -Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел) -Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк. -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? -Кирәк. -Коля, нәрсә кирәк? -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. -Нинди кыяр? -Яшел (тәмле, чиста) кыяр. -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) пычрак. -Мә, кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) ю. -Оля кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) юа.	
АШАМЛЫКЛАР – 6 СӘГАТЬ (25-30)		
аш ботка	тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй) -Нәрсә кирәк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) кирәк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге)? -Тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге). -Мә, аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) аша (эч). -Рәхмәт. Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) тәмле.	Аудиоязма №25-29 Дәфтәрдә эш №7, 8 Мультфильм: 1.“Аш бүлмәсе”
САВЫТ-САБА - 6 СӘГАТЬ (31-36)		
кашык тәлинкә чынаяк зәңгәр	-Кашык (тәлинкә, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тәлинкә, чынаяк)? -Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). -Ничә кашык (тәлинкә, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тәлинкә, чынаяк). -Мә, (1-10) кашык(тәлинкә, чынаяк). -Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр). чынаяк (тәлинкә, чынаяк).	Аудиоязма №30-37 Дәфтәрдә эш №9, 10 Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”
КИЕМНӘР - 6 СӘГАТЬ (37-42)		
күлмәк чалбар ки	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар). чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. -Оля, күлмәк (чалбар) бир. -Нинди күлмәк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). -Ничә күлмәк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмәк (чалбар). -Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал).	Аудиоязма №38-43 Дәфтәрдә эш №11, 12 Мультфильм: 1.“Киемнәр кибетендә” 2. “Шаян уенчыклар”

сал йокла	-Оля, чалбар (күлмәк) бир. -Мә, чалбар (күлмәк). -Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал). -Курчак, йокла.	
ШӘХСИ ГИГИЕНА – 3 СӘГАТЬ (43-45)		
бит кул хәерле көн	-Хәерле көн. -Мә су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Әйе, бит (кул) чиста.	Аудиоязма № 43, 44-48 Эш дәфтәре №13, 14 Мультфильм 1.“Ни өчен киемнәр югалган?”
ӨЙ ҖИҺАЗЛАРЫ – 3 СӘГАТЬ (46-48)		
өстәл урындык карават	-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мә зур карават (өстәл, урындык). -Кечкенә аю, мә кечкенә карават (өстәл, урындык). -Нәрсә кирәк? -Карават (өстәл, урындык) кирәк. -Нинди карават? -Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) карават. -Мә, зур карават. -Рәхмәт.	Аудиоязма № 49 Эш дәфтәре №15 Мультфильм: 1.“Маша һәм өч аю”
БӘЙРӘМ “ТУГАН КӨН” – 9 СӘГАТЬ (49-57)		
яратам бар	-Мин алма (ипи, сөт, чәй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам. -Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. -Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам. -Нәрсә бар? -Туп (курчак) бар. -Нәрсә юк? -Туп (курчак) юк. “Бар”, “Юк” сүзләрен кулланып “Гаилә”, “Яшелчә” “Уенчыклар” темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. “Кибетле” уеннары.	Аудиоязма №50-60 Эш дәфтәре №16-19 Мультфильм: 1. “Туган көн” 2. ”Кем нәрсә ярата?”
БӘЙРӘМ “САБАНТУЙ”- 3 СӘГАТЬ (58-60)		
	Ел дәвамында өйрәнелгән сүзләр, сөйләм үрнәге кулланыла. “Гаилә”, “Яшелчә”, “Уенчыклар” темаларын кабатлау. “Кибетле” уеннары.	Аудиоязма №61-63 Мультфильм: 1.“Сабантуй бәйрәме”

2.3.3. МӘКТӘПКӘ ӘЗЕРЛЕК ТӨРКЕМЕ «БЕЗ ИНДЕ ХӘЗЕР ЗУРЛАР – МӘКТӘПКӘ ИЛТӘ ЮЛЛАР» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
син кем		Аудиоязма №1 - 2
хәерле көн	-Хәерле көн, Оля (Коля). -Хәерле көн, әни (әти, бабай, әби).	Аудиоязма №3 - 5 Дәфтәрдә эш №1
		Мультфильм: “Мияу адашкан”
тычкан		Аудиоязма №6 Дәфтәрдә эш №2
бу кем?		Аудиоязма №7 - 8 Дәфтәрдә эш №3
бу нәрсә?		Мультфильм:”Аю баласы дөнья белән таныша”
нишли? йоклый	-Песи нишли? -Песи йоклый.	Аудиоязма №9 - 10 Дәфтәрдә эш №4
утыра	-Әни нишли? -Әни утыра.	Аудиоязма №11
		Мультфильм: “Батыр Мияу һәм куркак Куянкай”
ашый эчә	-Коля нишли? -Коля ашый (эчә).	Аудиоязма №12 Дәфтәрдә эш №5
нишлисең? ашыйм эчәм	-Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм.	Аудиоязма №13 - 14
		Мультфильм: “Тату гаилә”
уйный уйныйм	-Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм.	Аудиоязма №15
утырам		
		Аудиоязма №16 - 18
		Мультфильм: “Юмарт аю”
барам	-Кая барасың?	

кая барасың? син нишлисең?	-Кафега барам. -Син нишлисең? -Мин бәрәңге ашыйм (чәй эчәм, уйныйм, барам, утырам, йоклый)	Аудиоязма №19 Аудиоязма №20 Дәфәрдә эш №6 Мультфильм: “Кафега барабыз”
сикер-сикерәм	Туп, туп Матур туп. Сикер-сикер, Матур туп.	Дәфтәрдә эш №7
сикерә йөгерә төлке	Куян сикерә (йөгерә). Туп сикерә. Песи сикерә (йөгерә). Төлке сикерә (йөгерә).	Аудиоязма №21-23 Мультфильм: “Урманда күңелле уеннар”
йөгер-йөгерәм	-Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерәм.	Аудиоязма №24 Дәфтәрдә эш №8
чәк-чәк өчпочмак	-Мин чәк-чәк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.	Аудиоязма №25-28 Мультфильм: “Көчлеләр, кыюлар, җитезләр”
яшь	-Сиңа ничә яшь? -6 яшь.	Аудиоязма №29-30 Дәфтәрдә эш №9
бүре керпе	-Мин бүре. Мин зур, матур, чиста.	Мультфильм: “Җәнлекләр спорт бәйрәмендә”
тавык әтәч	Әтәч зур, матур Тавык кечкенә, матур	Аудиоязма №31-32
үрдәк	-Син кем? -Мин үрдәк.	Аудиоязма №33-34 Дәфтәрдә эш №10 Мультфильм: “Циркта”
чана шуа	Куян чана шуа.	Аудиоязма №35 - 36 Дәфтәрдә эш №11
шуам	Мин чана шуам.	Аудиоязма №37 - 38

		Дәфтәрдә эш №12
		Мультфильм: “Шаян кошлар”
бие	-Аю, әйдә, бие!	
бии		Аудиоязма №39 - 40
биим		
		Аудиоязма №41 Дәфтәрдә эш №13
		Мультфильм: “Урманда зур концерт”
ак	-Оля кызыл шар ярата?	
кара	-Юк.	Аудиоязма №42 - 44
	-Оля яшел шар ярата?	Дәфтәрдә эш №14
	-Әйе, мин яшел шар яратам.	
җырла-	-Син нишлисең?	
җырлыйм	-Мин җырлыйм.	Аудиоязма №45 - 46
		Мультфильм: “Акбай туган көнгә барырга җыена”
	җырлыйбыз	
	зур рәхмәт	Аудиоязма №47
		Дәфтәрдә эш №15
зур рәхмәт		Аудиоязма №45, 48 – 49
		Мультфильм: “Мияуның туган көне”
	Кыз китап укый.	
китап укый		Аудиоязма №50
		Дәфтәрдә эш №16
	рәсем ясыйм-алма ясыйм	
рәсем ясыйм	мәктәп	Аудиоязма №51 - 53
		Дәфтәрдә эш №17
		Мультфильм: “Урман китапханәсендә”
	-Кем укый.	
укыйм	-Мин укыйм.	Аудиоязма №54 - 60
		Дәфтәрдә эш №18
		Мультфильм “Уйный-уйный укыйбыз”
дәфтәр		Аудиоязма №61-63
	бик тәмле	Дәфтәрдә эш №19
		Мультфильм: “Урман мәктәбендә”

	Терем-терем, теремкәй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши. Теремкәйдә куян яши. Теремкәйдә бүре яши. Теремкәйдә төлке яши. Теремкәйдә аю яши. Алар бик дус. -Кәҗә кая? -Әнә, кәҗә кәбестә ашый. Кәҗә кәбестә ярата. -Мин ипи яратам. Песи, син нәрсә яратасың? -Мин сөт яратам. Сөт тәмле. -Мә, кәҗә, ботка аша. -Юк, кәбестә яратам. Кәбестә тәмле.	Аудиоязма №64 Мультфильм: “Теремкәй” Аудиоязма №65-66 Мультфильм: “Кем нәрсә ярата?” Аудиоязма №67 - 71 Дәфтәрдә эш №20

2.3.4. “Туган телдә сөйләшәбез”
Комплекслы тематик план.
Беренче кечкенәләр төркеме (2 - 3 яшь)

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	**Безнең балалар бакчасы**	Чишенү бәлмәсен карау. Кем нәрсә эшли? “Үчтеки, үчтеки” такмагын уку. Йомшаккай бездә кунакта. “Паровоз”дидактик күнегүе. Ә.Бикчәнтәева “Туп-туп,тубыбыз”шигыре Йомшаккай тагын бездә кунакта. Уенчыклар бездә кунакта. Тупны коткарабыз. Пирамидалар. Юыну бүлмәсен карау.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
2.	**Көз.**	Көзге табигать. Яшелчәләр. Йорт хайваннарын чакыру эндәшләрен уку. Җиләк – җимешләр. Д.Гарифуллинның “Йә,алар кемнәр икән?”шигырен уку. “Безнең Алсу”сериясеннән рәсем карау. “Җил исә”уен күнегүе.”Кем нәрсә ашый?” д/күнегүе. Б.Рәхмәтнең”Су” шигырен уку. Яшелчәләр:помидор,кыяр,кишер белән таныштыру. Урманда. Рәсемдәге кошларны карау.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

		Көз (кабатлау)	
3.	**Мин – дөньяның бер кешесе.**	Минем исемем бар. Алсу бүлмәсе. Г.Тукайның “Гали белән кәҗә”шигыре. Бу – мин. “Бу өйдә кем яши?” дидактик уены. З.Туфайлова “Ул з-у-у-р үскән”шигыре. “Песи – нечкәбил”бишек җыры.	1 1 1 1 1 1 1
4.	**Минем әйләнә тирәм.**	Яраткан уен бүлмәбез. Алсу бездә кунакта. КамАЗ машинасы. Әминәнең туган көненә килегез. М.Җәлил “Әтәч”шигыре. “Безнең урам”. Минем гаиләм. Җ.Тәрҗеманов “Маэмай”шигыре.	1 1 1 1 1 1 1 1
5.	**Яңа ел бәйрәме.**	Электр лампасы белән таныштыру. “Серле капчык” Ә.Бикчәнтәева “Беренче адым” шигыре. Гирлянда. Куян. “Карга әйтә”эндәшен уку. Песи белән кәҗә. Без музыка залында.	1 1 1 1 1 1 1
6.	**Кыш.**	Кыш – кышкай. Ап – ак кар ява. Кошлар. Ә.Ерикәйнең “Беренче кар” шигыре. Алсу урамга җыена. Юлны чистартабыз. Җ.Тәрҗеманов “Йокы бабай” әкияте. “Ләйлә суыктан курыкмый” (рәсем буенча) Күгәрченнәр,чыпчыклар – безнең нәни кошчыклар. С.Летова “Кар бабай” хикәясе.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
7.	**Әтиләр,әниләр,баба йлар һәм әбиләр.**	Безнең әтиләр (сюжетлы рәсемнәр карау) “Шундый ук предметны тап”дидактик уены. Ш.Маннур “Яратам”шгыре. Безнең апа(тәрбияче ярдәмчесенең хезмәтен күзәтү) Машина һәм самолет. “Кәккүк чыпчык” уены. “Алсу бәйрәмгә җыена”дидактик уены. Мәрьямне табыйк. Г.Таһирова “Йокла,курчак”шигыре. Безнең әниләр (сюжетлы рәсемнәр карау) Кына гөле. Ә.Каринең “Тавык” шигыре.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

		Э.Шәрифуллина”Иң матур әни” шигыре.	
8.	**Халык иҗаты.**	Матрешкалар. Бармак уены белән таныштыру.”Йорт хайваннары”уены. “Кем нәрсә ярата?”татар халык әкиятен сөйләү “Йомры икмәк”рус халык әкияте. Матрешкалар. “Чуар тавык”әкияте. “Йомры икмәк”әкиятен кабатлау. “Теремкәй”рус халык әкияте. “Теремкәй”әкиятен сәхнәләштерү.	1 1 1 1 1 1 1 1 1
9.	**Яз.**	Яз, яз килә. Бүлмә гөлләре (фикус, яран) Ш.Галиев “Яз” шигыре. Җәнлекләр урманда яшиләр. Йөк машинасы. “Тор – тор тургай”такмагы. Сыерчыклар,карлыгачлар килде(рәсемнәр карау) Язгы урманда. “Тук-тук тукран”эндәшен уку. Песиле тал бөреләрен карау. Бозау,бәрән,колын,кәҗә бәтие, сез кайда? Р.Батулла “Нурбәк” әкияте. К.Ушинский “Казлар” хикәясе.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
10.	**Җәй.**	Тузганак чәчәген карау. Балалар бакчасы ишегалдында. Ә.Кари “Чебиләр” шигыре. Йорт хайваннары. Кызыксынучан тел. С.Сөләйманова “Кызыл әтәч” шигыре. Балалар тавык һәм чебиләр ашата (рәсем буенча) Зоопарк.	1 1 1 1 1 1 1 1

2.3.5. “Туган телдә сөйләшәбез” (икенче вариант)
Комплекслы тематик план
Икенче кечкенәләр төркеме.

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	**Исәнме,балалар бакчасы**	Танышу Өйдә кем яши? Мин малай,мин кыз Мияу белән танышу Әйдәгез танышыйк Әйдә дуслашыйк	1 1 1 1 1 1
2.	**Уенчыклар**	Минем яраткан уенчыкларым Минем яраткан уенчыкларым Карусельгә сәяхәт	1 1 1

		Без уйнарга яратабыз Йомшак уенчык карау Туп Туган көн Мияу кунакка килгән Уенчыклар кибете	1 1 1 1 1 1
3.	**Көз**	Алтын көз Көз килде Аваз культурасы,Ө авазы Куян үстергән кишер һәм помидор Яшелчә бакчасында "Шалкан" әкияте Җиләк-җимеш бакчасында Бакчада алмалар өлгерде Уйный-уйный саныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
4.	**Гаилә**	Өйдә кем яши? Безнең гаилә Качышлы уйныйбыз Тату гаилә Минем дуслар Әйдәгез дуслашыйк Минем туганнарым Безнең гаилә Әби күчтәнәче Дустыңны сыйла Сөт,чәй Кунакка барабыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
5.	**Кыш**	Кар ява Алсуны урамга киендерәбез А.Алиш "Куян кызы" "Чанада шуабыз" рәсемен карау Кышкы уеннар "Куяннар"уенын өйрәнү	1 1 1 1 1 1
6.	**Яңа ел бәйрәме**	Тиздән чыршы бәйрәме Б.Рәхмәтнең "Кыш бабай" шигырен ятлау Уйныйбызда, җырлыйбызда Без бәйрәмгә әзерләнәбез Бәйрәм концерты Яңа ел бәйрәме	1 1 1 1 1 1
7.	**Минем йортым,минем шәһәрем**	Минем шәһәрем Мин кечкенә шофер "Әлли-бәлли итәргә..."бишек җыры Безнең урам Алсуның яңа өе Алсуда кунакта	1 1 1 1 1 1
8.	**Безнең авылда**	Безнең авылда Зурлар һәм кечкенәләр "Кем нәрсә ярата?"татар халык әкиятен сөйләү "Песи һәм песи балалары"рәсемен карау Җ.Тәрҗемановның"Үзен бик чиста йөртә"шигырен уку "Кем МИЯУ дип әйтте?"	1 1 1 1 1 1 1 1

		Йорт кошлары Р.Батулланың “Елак әтәч”әсәрен уку Без уйныйбыз	1
9.	**Ватанны саклаучылар көне**	Зур гаилә Безнең әтиләр һәм абыйлар Бабайга кунакка барабыз Ватанны саклаучылар көне Очучылар З.Туфайлованың “Шофёр булам”шигырен уку	1 1 1 1 1 1
10.	**8нче март**	Минем әнием Кояш гомере телим мин,әнием,сиңа! Без әнигә булышабыз Әбигә кунакка барабыз Мин әнинең ярдәмчесе Азат кунак чакыра	1 1 1 1 1 1
11.	**Кыргый хайваннар**	Урманда Аю белән куян “Өч аю”әкияте	1 1 1
12.	**Әкияттә кунакта**	“Теремкәй” рус халык әкиятен сөйләү Кыргый хайваннар “Төлке,куян һәм әтәч”әкиятен сәхнәләштерү	1 1 1
13.	**Яз**	Урамда яз Язҗитте Яз җыры “Кояш чык,чык,...” Язгы күренешләр Ак аю кунакка килгән Кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен уку Без уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
14.	**Бәйрәмнәр**	Бәйрәмгә барабыз “Балалар бакчасында бәйрәм” дигән рәсем карау “Урманда зур концерт” –анимацион сюжет карау	1 1 1
15.	**Җәй**	Автобуста сәяхәт Җ.Тәрҗемановның “Кикрикүк” шигырен уку Мультфильмда кунакта М.Мазуновның “Кәҗә”шигырен уку “Кәҗә һәм кәҗә бәтиләре”рәсемен карау Чәчәкләр –тормыш яме Матур җәй кил безгә Мин җәйне яратам “Карга” эндәшен уку Саф һавада Экология сукмагы буенча сәяхәт Без уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
			105сәгать

2.3.6. “Туган телдә сөйләшәбез” (икенче вариант)
Комплекслы тематик план
Уртанчылар төркеме

Проект темалары	**Эшчәнлек төрләре**	**Эшчәнлек саны**
1. Без балалар бакчасында	Танышу Без балалар бакчасында	1 1
	Әкиятләр иленә сәяхәт.	1
2. Мин - дөньяның бер кешесе	Әти, әни һәм мин “Гаилә” рәсемен карау. Г. Тукай “Безнең гаилә”шигырен уку. Г. Тукай “Безнең гаилә”шигырен ятлау. Гаилә Мин һәм кешеләр	1 1 1 1 2 2
	“Көз һәм балалар” җыры. Анимацион сюжет “Шалкан әкияте буенча” Әйдәгез, дуслашыйк.	2 1 1
3. Ю	Б.Рәхмәт “Су” шигырен уку. Б.Рәхмәт “Су” шигырен ятлау	1 1
	Качышлы уйныйбыз.	1
4. Көз	Көз килде “Көз”рәсемен карау	1 1
	Качышлы уйныйбыз.	1
5. Куян күчтәнәчләре	Куян күчтәнәчләре	2
	“Шалкан” әкияте.	1
6. Көз күчтәнәчләре	Җимешләр. Р.Батулла “Аю Әппәс” әкиятен сөйләү	1 1
	Әйдәгез, уйныйбыз.	1
7. Табын янында.	Ашамлыклар Әбине сыйла Сыйла Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз Аш бүлмәсе	2 1 1 1 1
	Безнең кунаклар Дустыңны сыйла Кунак сыйлау.	1 1 1
8. Татар халык ашлары.	Татар халык ашлары.	2
	Азат кунак чакыра	1
9. Безнең уенчыклар	Безнең уенчыклар Әйдәгез уйныйбыз Уенчыклар белән уйныйбыз Уенчыклар кибете Без уйнарга яратабыз Уйныйбыз	3 1 1 1 1 1

	Минем яраткан уенчыкларым	1
	Уенчыклар Паркка сәяхәт Алсуның туган көне Яңа ел килә Ә.Бариның “Кыш”шигырен уку	2 1 1 1 1
10. Кыш	Җәнлекләр кышка әзерләнә Җәнлекләр кышкы урманда А.Алиш”Куян кызы” Кыргый хайваннар Хәйдәрнең “Керпе туны”әкиятен уку Ә.Бариның “Кыш”шигырен уку.	1 1 1 1 1 1
	Паркка сәяхәт Уйныйбыз Мияуга бүләк	1 1 1
11. Халык җәүһәрләре	Киемнәр	2
	“Ни өчен киемнәр югалган”	1
12. Ватанны саклаучылар.	Безнең Армия Хәрби һөнәрләр Очучылар Без солдатлар К. Булатованың “Солдатлар” шигырен уку. Иң яхшы әти.	1 1 1 1 1 1
	Уенчыклар үпкәләгән. “Күңелле уеннар” Уенчыклар юабыз.	1 1 1
13. 8 март	Әнием турында сөйлим З.Туфайлованың “Әни сүзе” шигырен ятлау.	1 1
	Саннар	2
14. Яз	Кар Бабай язны эзли Яз бүләкләре Нур Гайсинның“Яз килә”шигырен уку “Без язны яратабыз”	1 1 1 1
	Уйныйбыз да, саныйбыз да	1
15. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен уку. Б. Рәхмәтнең “Яз ”шигырен ятлау.	2
	Бергәләп өйрәник “Акбай һәм Мияу маҗаралары”	1 1
16. Халык җәүһәрләре	Кунак чакырабыз	2
	“Күңелле ял итәбез”	1
17. Апрель җитсә, исемеңне җырына куша	Габдулла Тукай Габдулла Тукайның “Кызыклы	2 1

тургай	шәкерт”шигырен уку. Габдулла Тукайның “Гали белән кәҗә” шигырен ятлау.	1
	Без татарча сөйләшәбез	2
18. Йорт хайваннары	Йорт хайваннары К.Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе”әсәрен	1 1
	Бу өйдә кем яши?	1
19. Минем дусларым	“Торна белән Төлке” әкиятен уку. “Без татарча сөйләшәбез” Җ.Тәрҗемановның ”Кикрикүк”шигырен уку А.Алишның”Чукмар белән Тукмар” әкияте буенча әңгәмә	2 1 1
	Без театр уйныйбыз Уйныйбыз	1 1
20. Сабантуй бәйрәме	Сабантуйга әзерләнәбез Күңелле Сабантуй	1
	Сабантуй бәйрәме	1
		104 сәгать

2.3.7.“Туган телдә сөйләшәбез”
Комплекслы тематик план (2 вариант)
Зурлар төркеме (5 – 6 яшь)

Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1. «Яхшы сүз-җан азыгы»	Танышу Ягымлы сүзләр Сыйла(катнаш эшчәнлек)	1 1 1
2. А. Алиш иҗаты	А.Алиш- балалар язучысы. А.Алиш “Каз белән аккош”	1 1
	«Чукмар белән Тукмар» (катнаш эшчәнлек)	1
3. Хуш киләсең, ямьле көз!	Җәйләр үтте, көзләр җитте. Көзге табигать	1 1
	“Шалкан” (катнаш эшчәнлек)	1
4. Көз кучтәнәчләре	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт Сыйлыйбыз	1 1
	“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
	Түтәлләрдә үсте яшелчә Яшелчәләр кибете Бар матур бакча	1 1
5. Мин яратам сине, Татарстан	Мин яратам сине, Татарстан Туган җирем- Татарстан	1 1
	“Уйный-уйный эшлибез”	1
	Гүзәл туган ягыбыз Туган ил кайдан башлана?	1 1

	Мультфильм “Акбарс”	1
6. Төсләр дөньясы	Төсләр Төсләр дөньясы	1 1
	“Юл маҗаралары”.	1
7. Кем эшләми , шул ашамый.	Яшелчә салаты Яшелчәләр юабыз.	1 1
	“Кем эшләми, шул ашамый”	1
8. Җиләк-җимешләр	Җимешләр Уйныйбыз да, җырлыйбыз да Җиләк-җимешләр	1 1 1
9. Минем гаиләм	Безнең гаилә Әби , бабайларны хөрмәтлик.	1 1
	“Аш бүлмәсе”	1
10. Табын янында	Савыт-саба кибетенә сәяхәт. Савыт-саба. Бергәләп өйрәнәбез. Курчак Алиягә булыш Чәй табыны	1 1 1 1 1
	“Өч аю” .	1
11. Киемнәр дә безне бизиләр	Кием кешене бизи Кием - салым кибетенә сәяхәт	1 1
	“Киемнәр кибетендә”	1
12. Салкын кыш. Кышкы уеннар.	Салкын кыш Кышкы уеннар	1 2
	“ Хат ташучы Кар бабай.”	1
	Без суыктан курыкмыйбыз. Кыш	1 1
	“Киемнәр кибетендә”	1
	Кышкы уеннар Ел фасыллары	1 1
	Куян кызы	1
13. Кунак булсаң-тыйнак бул	Без ашыйбыз Мин кунак яратам Бергәләп өйрәнәбез	1 1 1
14. Киемнәр	Киенергә ярдәм ит Милли киемнәр.	1 1
	“Киемнәр кибетендә”	1
	Киемнәр дә безне бизиләр. Киемнәр дөняьсы	1 1
	”Ни өчен киемнәр югалган”	1
15. Йорт җиһазлары	Матур әдәбият белән таныштыру өстәл театры “Өч аю”. Өй җиһазлары кибете.	1 1
	“Маша һәм өч аю”	1
16. Муса Җәлил безнең күңелләрдә.	Муса Җәлил безнең күңелләрдә. “Батыр лыкта-матурлык”.	1 1
	“Шаян уенчыклар”.	1
17. Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа	Без әни белән кибеткә бардык Әниләр бәйрәме	1 1
	“Өч кыз”	1
	Әни кирәк Әниемнең тәмле ашлары	1 1

	“Туган көн”	1
18. Без язны яратабыз	Яз килә. Яз килә, яз!	1 1
	“Кем нәрсә ярата?”.	1
	Татар халык иҗаты аша язны тасвирлау Нәүрүз – яз бәйрәме Бар, юк	1 1 1
19. Безнең канатлы дусларыбыз	Күчмә кошлар Кошлар	1 1
	“Алтын ай” кибете	1
20. Габдулла Тукай иҗаты	Габдулла Тукай Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1 1
	Тукай әсәрләреннән төзелгән мультфильмнардан өзекләр карау.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә” “Гаилә” рәсемен карау	1 1
	Г. Тукай “Бала белән күбәләк”	1
21. Чисталыкта-матурлык	Саулык-зур байлык Шигырь уку: Ә.Ерикәй “Чисталык сөябез”	1 1
	“Чисталыкта-матурлык”	1
22. Җиңү алып килде май	Сугыш ветераннары белән очрашу	1
23. Кунак көтәбез	“Винни-пух кунакка бара”.	1
	“Чебурашка”	1
24. Хәрәкәттә-бәрәкәт	Минем яраткан спорт төре. Шигырь уку: В Хәйруллина “Туплар”	1 1
	Арыслан баласы һәм ташбака ничек җыр җырлаган”	1
25. Чәчәкле җәй.	Чәчәкләр – тормыш яме Чәчәкле җәй.	1 1
	Сабантуй бәйрәме	1
26. Күңелле сабантуй	Күңелле Сабантуй уеннары Сабан туена әзерлек Сабан туена әзерлек	1 1 1
		102

2.3.8. “Туган телдә сөйләшәбез”
Комплекслы тематик план (2 вариант)
Мәктәпкә әзерлек төркеме (6 – 7 яшь)

Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1. Әйдәгез,танышабыз!	Әйдәгез, танышабыз Тәмле сүз – җан азыгы	1 1
	“Мияу адашкан”	1
2. Тату гаилә	Минем өем Тату гаилә	1 1
	“Аю баласы дөнья белән таныша”	1
3. Абдулла Алиш иҗаты	А. Алиш иҗаты белән танышу. А.Алиш “Сертотмас үрдәк” әкияте	1 1
	«Батыр Мияу белән куркак Куянкай»	1
4. Алтын көз	Алтын көз Көз җитте	1 1

	“Шалкан”	1
5. Күзге байлык	Яшелчәләр	2
	«Кем эшләми, шул ашамый.”	1
6. Көз күчтәнәчләре	Җиләк-җимешләр Көз күчтәнәчләре	1 1
	“Без сыйланабыз”	1
7. Икмәк – яшәү терәге	“Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә” Кунак чакырдык	1 1
	“Юмарт аю”	1
8. Ашамлыклар	Ашамлыклар Кунак көтәбез	1 1
	“Кафега барабыз”	1
9. Савыт-саба	Савыт-саба	2
	“Тәмле” кафесы ачабыз	1
10. Өй җиһазлары	Минем өем, өй җиһазлары	1
	“Тәмле” кафесында	1
11. Милли киемнәр	Әбиемнең серле сандыгы Кием кешене бизи	1 1
	“Күңелле уеннар”	1
12. Минем туган җирем	Татарстан буйлап сәяхәт Спорт бәйрәменә барабыз	1 1
	“Көчлеләр, кыюлар, җитезләр”	1
13. Башкалам - Казан	Башкалам - Казан “Туган илем – туган өем”	1 1
	Әниләр бәйрәменә барабыз	1
14. Кыргый хайваннар	Кыргый хайваннар	2
	“Циркта”	1
15. Ишек алдында	Йорт кошлары Йорт хайваннары	1 1
	“Төлке һәм каз” мультфильмы	1
16. Кыш килде	Кыш килде Кыш	1 1
	“Безнең дуслар”	1
17. Кышкы уеннар	Кышкы уеннар Яңа ел бәйрәме	1 1
	“Кар малай” мультфильмы	1
18. Кыш. Кышкы уеннар	Кыш. Кышкы уеннар	2
	“Шаян кошлар”	1
19. Кышлаучы кошлар	Кышлаучы кошлар Кошлар кафесы Кошларга ярдәм итик!	2 1 1
	“Әйдә, бие!”	1
	“Урманда зур концерт”	1
20. Киемнәр	Киемнәр Кышкы киемнәр	1 1
	“Акбай туган көнгә барырга әзерләнә”	1
21. Муса Җәлил	Муса Җәлил	2
	“Мияуның туган көне”	1
22. И туган тел, и матур тел...	Бөтендөнья телләр көне И туган тел, и матур тел...	1 1

	“Урман китапханәсендә”	1
23. Безнең шәһәр	Безнең шәһәр	2
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
24. Ямьле яз	Ямьле яз	2
	«Урман мәктәбендә»	1
25. Әкияттә кунакта	Әкияттә кунакта “Хуш киләсең, Нәүрүз!”	1 1
	“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	1
26. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
	“Кем нәрсә ярата?”	1
27. Белем иленә сәяхәт	Белем иленә сәяхәт Серле чәчәк Уку бүлмәсе	2 1 1
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
28. Мәктәп	Без мәктәпкә барабыз	2
	“Без инде хәзер зурлар - мәктәпкә илтә юллар”	1
	“Юл маҗаралары”	1
29. Урман-безнең байлыгыбыз	Урманда Нәрсә ул “Кызыл китап?”	1 1
	Габдулла Тукай	1
30. Габдулла Тукай	Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт Без - Тукай оныклары	1 1
	Г. Тукай “Шүрәле”	1
31. Әкияттә кунакта	«Эш беткәч, уйнарга ярый» “Алтын бөртекләр” «Агачлар да авырый»	1 1 1
32. Белем иленә сәяхәт	Могҗизалар кыры Белем иленә сәяхәт	1 1
33. Без уйнарга яратабыз	Казанга спорт бәйрәменә барабыз Без уйнарга яратабыз Сюжетлы-рольле уеннар	1 2 1
34. Җиңү бәйрәме	Алар безгә җиңү бүләк итте Җиңү бәйрәме	1 1
35. Хуш бакчам, исәнме мәктәп	Кабатлау. «Хуш бакчам, исәнме мәктәп»	1 1
		108 сәгать

3. бүлек Оештыру.
1.3 Материаль-техник яктан тәэмин ителеш

Татар теле кабинеты	Белем бирү эшчәнлеге, индивидуаль, коррекцион эш, ата-аналар, педагоглар өчен консультацияләр, ачык эшчәнлекләр.	Зурлар һәм балалар өчен өстәлләр, урындыклар, компьютер, принтер, интерактив такта, ноутбук, магнитофон, уенчыклар, дидактик, интерактив уеннар, балалар әдәбияты, тематик папкалар, альбомнар, укыту-методик комплект “Мин татарча сөйләшәм”, “Туган телдә сөйләшәбез” (демонстрацион, таратма материал, аудио, видео дисклар, маскалар, театрларның төрле төрләре), ТР һәм РФ символикасы.

3.2. Үстерешле-предметлы тирәлекне оештыру

Татар телендә дөрес сөйләшергә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру, сюжетлы уеннар оештыру, гомүмән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Тәрбиячегә татар телен өйрәнүче мәктәпкәчә яшьтәге балаларның телне ясалма тудырылган тел мохитендә үзләштерүләрен онытмаска кирәк. Татар телен өйрәтү шөгыльләре өчен балалар бакчасында махсус бүлмә бар. Бу бүлмәдә РФ һәм ТР дәүләт символлары, туган шәһәр, башкаладагы истәлекле урыннарның фотографияләре, татар, рус, чуваш һ.б. халыкларның декоратив-гамәли сәнгать үрнәкләре сүрәтләнгән альбомнар, үстерешле уеннар, татар халык әкиятләренең геройлары, уенчыклар: куян, аю, песи, эт, төрле төстәге һәм төрле зурлыктагы туплар, төрле төстәге күлмәкләрдән курчаклар, Идел буе халыкларының милли киемнәреннән курчаклар, дидактик һәм таратма материаллар,кирәкле мәгълүматларны истә калдырырга ярдәм итә торган схемалар, балалар өчен матур әдәбият, методик кулланмалар, яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары һ.б. бар. Татар теле бүлмәсендәге уенчыклар зур, ялтыравыклы, балаларны җәлеп итәрлек, уенчыклар аларның буе җитәрлек шкафларда урнаштырылган. Шул вакытта уенчыклар баланың сәламәтлеге өчен куркыныч тудырмыйлар.

1. РФ и ТР символикасы (герб, флаг).
2. РФ и ТР президентларының фотографияләре.
3.Татар, рус, мари, удмурт, чуваш милли киеменнән курчаклар.
4. ТР башкаласы Казан шәһәре турында информацион һәм күрсәтмә материал (альбомнар, китаплар, открыткалар, иллюстрацияләр).
5. ТР турында информацион һәм күрсәтмә материал (шәһәрләр, аларның истәлекле урыннары, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы).
6. Татарстан, Россия, Башкортостан, Чувашия, Удмуртия, Мари-Эл, Мордовия турында

информацион һәм күрсәтмә материал (папкалар, дидактик, хәрәкәтле уеннар).
7. Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең портретлары һәм әсәрләре.
8. Татар халык әкиятләре.
9.Татар милли орнаментларының үрнәкләре (7 элемент): лалә, яфрак, кыңгырау, канәфер чәчәге, өч яфрак, чалмабаш, гөлҗимеш.
10. Татар милли орнаментлары белән таныштыру өчен дидактик уеннар: 1. «Бизәкне төзе»; 2. «Парын тап»; 3. «Тап һәм ата»; 4. «Киемне бизә» (түбәтәй, калфак, читек, камзул һ.б.).
11. Яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары.
12.Уенчыклар: йорт хайваннары, кыргый хайваннар, савыт-саба, җиһаз, предметлы уенчыклар.
13. УМК буенча дидактик уеннар: «Бер һәм күп», «Кем нәрсә эшли», «Курчакны киендер», «Яшелчәләр», «Жиләк-жимешләр», «Кечкенә рәсемнәрне таратып сал», “Кәрзиндә нәрсә бар?”, “Төсе буенча тап”, “Бу кем?”, “Бу нәрсә?” һ.б.
14.Журналлар: «Мәгариф», «Салават күпере», ”Көмеш кынгырау, «Кучтәнәч».
15.Документация: портфолио, папкалар, учет дәфтәрләре, диагностика һәм аның өчен инструментарий, анкеталар, планнар: перспектив һәм календарь, еллык, УМКны тормышка ашыру, рус телле тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү.
16.Уеннар тупланган папкалар: хәрәкәтле уеннар, халык уеннары, бармак уеннары.

3.3. Программалар һәм методик яктан тәэмин ителеш

Татар телендә күрсәтелә торган мультфильмнар исемлеге:

1. Крокодил Гена
2. Чебурашка
3. Шапокляк
4. Как львенок и черепаха пели песню
5. Винни-Пух
6. Винни-Пух идет в гости
7. Винни-Пух и день забот
8. Котенок по имени Гав № 1
9. Котенок по имени Гав № 2
10. Котенок по имени Гав № 3
11. Трое из Простоквашино
12. Каникулы в Простоквашино 13. Зима в Простоквашино
14. Кто сказал «Мяу»?
15. Золушка
16. Двенадцать месяцев
17. Малыш и Карлсон
18. Карлсон вернулся

Анимационные сюжеты (до 3-х минут):

1. Әйдә дуслашыйк
2. Качышлы уйныйбыз
3. Шалкан әкияте буенча
4. Безнең кунаклар
5. Тәмле кибетендә
6. Азат кунак чакыра
7. Карусельга сәяхәт
8. Уенчыклар үпкәләде
9. Күңелле уеннар
10. Акбай һәм Мияу маҗаралары
11. Уйный-уйный саныйбыз
12. Күңелле ял итәбез

Аудиозаписи для детей дошкольного возраста:

1. Минем гаиләм
2. Минем туганнарым
3. Әйдәгез танышыйк
4. Минем дуслар
5. Әйе.Юк
6. Кунак килгән
7. Сөт. Чәй
8. Песине сыйла
9. Туган көн
10. Алия кунакка килгән

11. Уйныйбыз
12. Алсуга бүләк
13. Бүләкләр
14. Уйныйбыз да, саныйбыз да

Создание мультипликационных фильмов на татарском языке:
1. Өч кыз
2. Алтын бөртекләр
3. Ике кыз 4. Төлке белән каз
5. Бүләк кемгә?
6. Шүрәле 7. Су анасы
8. Кәҗә белән сарык
9. Чукмар белән Тукмар
10. Куян кызы
11. Сертотмас үрдәк 12. Агачлар да авырый

Методик кулланмалар

1. Туган телдә сөйләшәбез 2-3 яшь, Хәзртова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г. 2. Туган телдә сөйләшәбез 3-4 яшь, Хәзртова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г.
3. Туган телдә сөйләшәбез 4-5 яшь, Хәзртова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г.
4. Туган телдә сөйләшәбез 5-7 яшь, Зарипова З.М., Вәҗиева Л.Н.
5. Татарча сөйләшәбе 4-5 яшь, З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева
6. Татарча сөйләшәбе 5-6 яшь, З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева
7. Татарча сөйләшәбе 6-7 яшь, З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева
8. Программа «Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү” З.М. Зарипова;
9. Балачак аланы – татар балалар балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен хрестоматия. – Казан:РИЦ,2012., Закирова К.В.;
10. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе Закирова К.В.;
11. Әй уйныйбыз, уйныйбыз... Закирова К.В., Мортазина Л.Р.;
12. Үстерешле уенннар ... Закирова К.В., Кадыйрова Р.Ә.;
13. "Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак" К.В. Закирова, Л.Р.Мортазина(Балалар бакчасында уеннар).
14. Уйный-уйный үсәбез: балалар бакчасында уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма / К. В. Закирова. – Казан:Татар. кит. нәшр, 2010
15. Непосредственно образовательная деятельность в детском саду Зарипова З.М., Габдрахманова А.Х.;
16. Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы. “Авазларны уйнатып” 1,2. Шаехова Р.К.;
17. Раз- словечко, два – словечко... Занимательное обучение татарскому языку Р.К. Шаехова;
18. Изучаем руссакий язык Гаффарова С.М.;

19. Программа “Изучаем русский язык” С.М. Гаффарова;
20. Балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү (Милли – төбәк юнәлеше – НРК) К.В. Закирова;
21. Региональная программа дошкольного образования Р.К. Шаехова.
22. Бал Бабай З.М.Зарипова,И.М.Хәлитов..Балалар бакчалары өчен хрестоматия. Яр Чаллы,2015.
23. Иң татлы тел-туган тел, М.Ф. Кашапова
24. Иң гүзәл тел- туган тел, М.Ф. Кашапова
25. Уйныйк әле, балалар, М.Ф. Кашапова
26. Ал кирәк, гөл кирәк. Уеннар китабы, Р. Ягъфәров
27. Татар халык иҗаты, табышмаклар. Х.Мәхмүтов
28. Гөлбакча. Балалар бакчалары өчен хрестоматия.
29. Раушан көзге. Татар балалар әдәбиятыннан хрестоматия
30. Тел өйрәтүдә ситуатив күнегүләр.Тәрбиячеләр өчен методик кулланма
31. Бармакларны уйнатыйк, туган телне өйрәник. Р.Ф. Харрасова
32. Күңел ачыйк бергәләп, бәйрәм иртәләре сценарийлары, К.В. Закирова
33. Тукай иленә сәяхәт, Т. Шакирова, Г.Хәйдәрова

УМК буенча күрсәтмә – таратма материал

1. Гаффарова С. М. «Изучаем русский язык» Демонстрационный материал для всех возрастов
2. Зарипова З.М. Демонстрационный, раздаточный материал к театрализованным играм и игровым ситуациям к проекту “Минем өем» для детей 4-5 лет
3. Зарипова З.М. Демонстрационный, раздаточный материал к театрализованным играм и игровым ситуациям к проекту “Уйный-уйный үсәбез” для детей 5-6 лет.
4. Зарипова З.М. Демонстрационный, раздаточный материал к театрализованным играм и игровым ситуациям к проекту “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” для детей 6-7 лет.
5. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез» Демонстрационный, раздаточный материал для детей татарской группы 2-3 лет.
6. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез» Демонстрационный, раздаточный материал для детей татарской группы 3-4 лет
7. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез» Демонстрационно-раздаточный материал к занятиям по обучению детей 4-5 лет родному татарскому языку
8. Зарипова З.М. Демонстрационный материал к занятиям “Туган телдә сөйләшәбез” для детей 5-7 лет татарской группы.
9. Муляжлар (яшелчәләр, җиләк – җимешләр, савыт – сабалар, ашамлыклар)

Уртанчылар төркеменең «Минем өем» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә
	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. Кечкенә уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, саубуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп;	Һәрберсе 1 данә
	1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	
2.А3 форматында өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә
	Бармак уеннары өчен атрибутлар: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

Зурлар төркеменең «Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1. Күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: караватъ, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә

	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар» (1- 10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә

3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	1.Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: әти аю, әни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян, кәҗә, әтәч. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 1 данә Һәрберсе 1 данә

Мәктәпкә әзерлек төркеменең «Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар” укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1.А 4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, әтәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый,	Һәрберсе 1 данә
	әтәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, әни кул юа, әти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабй йоклый.	
2. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, әтәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 15 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә

	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, әтәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, әни кул юа, әти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабай йоклый.	Һәрберсе 15 данә
8x10 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, җырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, әби, бабай.	Һәрберсе 15 данә
15x20 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, җырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, әби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, әтәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә
4.Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: төлке, курчак, туп, тавык, әтәч, бүре, керпе, үрдәк, тычкан, әби, бабай, кыз, малай, эт, песи, әни, әти, шалкан. «Шалкан» өстәл театры атрибутлары: Әби, бабай, кыз, малай, эт, песи, әни, әти, тычкан, шалкан.	Һәрберсе 15 данә Һәрберсе 1 данә

УМК буенча дидактик уеннар

1.”Бу кем? Бу нәрсә?”
2. “Зур – кечкенә”
4.”Нәрсә артык?”
5.“Әнигә булышабыз”
6. “Кем, нәрсә ярата?”
7. “Киемнәр”
8. “Курчакны киендер”
9.”Нәрсә артык?”
10.“Әйт , ул нинди?”
11.“Тылсымлы төсләр”
12. “Сыйлыйбыз”
13. “Домино”
14.”Кем, нәрсә эшли?”
15. “Нәрсә яши?”
16. “Лото”
17. “Нәрсә артык?”
18. “Ничә?”
19. “Ул нишли?
20. “Мин нишлим?”
21. “Парын тап”
21.”Портфельне тутыр”
22. “Гаилә чәчәге”
23. Кәрзиндә нәрсә бар?” һ.б.

3.4. Тәрбияченең эш көне бүленеше

Дни	Время	Содержание работы
Понедельник	6.30 - 7.00 7.00 – 7.45 7.45 - 8.40 8.45 – 10.50 10.55-11.25 11.30 -13.30 13.30-14.00 14.00-14.50	Работа с родителями Индивидуальная работа с детьми. Подготовка к ООД ООД гр.№ 9ст.; №7 под.гр. Игровая деятельность№12 подг.гр Работа с документами Работа с воспитателями средней группы Изготовление дидакт. материала
Вторник	6.30 - 7.00 7.00 - 8.00 8.00 - 8.40 8.45 – 10.50 10.55-11.25 11.30-11.50 11.50-12.15 12.15 – 14.20 14.20-14.50	Индивидуальная работа. Работа с родителями . Подготовка к ООД ООД гр.№13ст, 8под.гр. Игровая деятельность №7под.гр; Подготовка . Игровая деятельность№11ср.гр. Индивидуальная работа с детьми. Изготовление дидакт. материала Работа с воспитателями татарской группы . Работа с документами.
Среда	6.30 - 7.00 7.00 - 8.00 8.00 - 8.45 8.45 – 9.50 9.50-9.55 9.55-10.15 10.20-10.45 11.00-11.50 11.50-14.00 14.00-14.40 14.40-15.05 15.10-15.40 15.40-16.00 16.00 – 16.50	Работа с родителями Индивидуальная работа с детьми Подготовка к ООД ООД .№12 подг.гр. Подготовка к играм. Игровая деятельность .№10 ср.гр. Игровая деятельность гр.№9ст.гр. Индивидуальная работа с детьми. Изготовление дидакт. материала Работа с воспитателями подготовительной группы Подготовка к играм. Игровая деятеьность №8под.гр. Изготовление аттрибутов на театр. Составление сценарий к праздникам
Четверг	6.30 - 7.00 7.00 - 8.00 8.00 - 8.45 8.45 – 11.00 11.00-11.15 11.20-11.40 11.45-12.15 12.15-12.45 12.45-13.30 13.30-14.00 14.00-14.50	Индивидуальная работа Работа с родителями. Подготовка ООД . ООД гр.№7, №8 подгр. Подготовка к игровой деятельности Игровая деятельность гр.№10ср.гр. Работа с документами Изготовление дидакт. материала Работа с муз.работниками Работа с воспитателями старшей групп. Обновление информации на стенде «Татарча сөйләшәбез
Пятница	6.30 - 8.00 8.00 – 8.45 8.45- 9.40 9.50-10.10 10.15-10.45 10.45-12.15 12.15-12.50	Индивидуальная работа . Подготовка ООД ООД .гр.№12 под .гр. Игровая деятельность гр.13ст.гр Игровая деятельность гр.№11(ср.гр) Индивидуальная работа Работа над самообразованием.

3.5 Белем бирү эшчәнлеге челтәре

Атна көннәре	Үткәрү вакыты	Төркемнәр
Дүшәмбе	8.45 - 9.10 9.15 - 9.40 9.45-10.15 10.20 - 10.50 10.55-11.25	№9 татар теле № 9 ана теле №7 татар теле №7 ана теле №12 уен эшчәнлеге
Сишәмбе	8.45 - 9.10 9.15 - 9.40 9.45- 10.15 10.20-10.50 10.55-11.25 11.30-11.50	№13 татар теле №13ана теле №8 татар теле №8 ана теле №7 уен эшчәнлеге №11 уен эшчәнлеге
Чәршәмбе	8.45 - 9.15 9.20- 9.50 9.55-10.15 10.20-10.45 15.10-15.40	№12 татар теле № 12 ана теле №10 уен эшчәнлеге №9 уен эшчәнлеге №8 уен эшчәнлеге
Пәнҗешәмбе	8.45 - 9.15 9.25 - 9.55 10.05-10.30 10.30-11.00 11.20-11.40	№7татар теле №7ана теле № 8 татар теле № 8 ана теле №10 уен эшчәнлеге.
Җомга	8.45 - 9.15 9.20 - 9.50 9.55 - 10.20 10.25- 10.45	№ 12 татар теле № 12 ана теле №13 уен эшчәнлеге №11 уен эшчәнлеге

3.6. Кулланылган әдәбият

1. Туган телдә сөйләшәбез 2-3 яшь, Хәзртова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г.
2. Туган телдә сөйләшәбез 3-4 яшь, Хәзртова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г.
3. Туган телдә сөйләшәбез 4-5 яшь, Хәзртова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г.
4. Туган телдә сөйләшәбез 5-7 яшь, Зарипова З.М., Вәҗиева Л.Н.
5. Татарча сөйләшәбе 4-5 яшь, З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева
6. Татарча сөйләшәбе 5-6 яшь, З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева
7. Татарча сөйләшәбе 6-7 яшь, З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева
8. Программа «Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү” З.М. Зарипова;
9. Балачак аланы – татар балалар балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен хрестоматия. – Казан:РИЦ,2012., Закирова К.В.;
10. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе Закирова К.В.;
11. Әй уйныйбыз, уйныйбыз... Закирова К.В., Мортазина Л.Р.;
12. Үстерешле уенннар ... Закирова К.В., Кадыйрова Р.Ә.;
13. "Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак" К.В. Закирова, Л.Р.Мортазина(Балалар бакчасында уеннар).

Кушымта

“Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәҗәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр. 1. “Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

№	Баланың исеме, фамилиясе	**Биремнәр**					**Нәтиҗә**	
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**баллар**	**дәрәҗә**
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, ...)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь иу, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

1. Дидактик уен. "Бу кем?"(Iвариант)

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. Дидиктик уен "Кем юк?" (II вариант)

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада, проекцион техника экранында, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була. ***3.Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"*** (Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4.Дидактик уен "Нәрсә юк?"

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...)Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5.Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай, куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күрсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6.Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай, куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Өстәлдә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны (рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?" - "Алма"... ; "Бу кем?" - "Әти"... Бала дөрес җавап бирсә, аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7.Дидактик уен "Серле янчык"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8.Дидактик уен "Әйе-юк"

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?"- "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?"-"Юк, песи"...

Югары балл (2,7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул” , “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Хәлләр ничек?”)

1.Ситуатив күнегүләр.

а)“Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?) - "Исәнме аю".

б)“Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) - "Сау бул, аю".

в) "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

2. Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Уен эчтәлеге: Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

3.Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсе белән исәнләшеп, хәлләрен сорап, сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән (1-1,9) - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3.Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, ю, аша, эч, уйна)

1. ***Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").***
2. ***Сүзле уен "Шаян уенчыклар"***. (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр!

Ә уенчык "ашый" башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәҗә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыша.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-1,9) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

1.Дидактик уен "Уенчык нинди?".

(Лексика: зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).

Уен эчтәлеге: Уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкны сыйфат билгесе белән атарга тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

2.Дидактик уен"Тап, күрсәт һәм әйт".

(Лексика: чиста, пычрак).

Уен эчтәлеге: Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә. ("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3.Дидактик уен "Курчакка бүләк". (Лексика:
зур, кечкенә).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче зур курчакка - зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша." Мә, зур туп ", "Мә, кечкенә туп".

4.Дидактик уен "Дөрес сана".

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5.Дидактик уен "Ничә?".

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була. - Ничә туп? - Биш туп.

6. Сюжетлы-рольле уен: "Сыйлыйм".

(Лексика: тәмле)

- Оля, мә ипи, аша. Ипи тәмле(ме)?
- Әйе, ипи тәмле.

Югары дәрәҗә (2,7-3)- әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - 1-2 билгесен әйтә.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-1,9) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5.Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1.Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".

Уен эчтәлеге: "Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. ***К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:***

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? - Мин Оля (Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? - Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2.Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?"- Мин әби (бабай). ***Позови бабушку (дедушку).*** -Әби (бабай) кил монда.

Поздоровайся с бабушкой (дедушкой) - Исәнме,әби (бабай).

Спроси у бабушки (дедушки) "Как дела?"- Әби (бабай) хәлләр ничек?- Әйбәт, рәхмәт.

Предложи бабушке (дедушке) сесть. - Әби (бабай) утыр.

Предложи бабушке (дедушке) пить чай. - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша, эч") һәм саубуллашырга тәкъдим ителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

4.Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла". Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була.

5.Уен ситуациясе "Бер - берәне сыйла ".

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком". - Мә, алма, аша.- Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"- Алма тәмле?- Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була.

6.Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"

Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

Предложи поиграть с игрушкой.- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

Позови друга, предложи помыть игрушку. -Коля, кил монда.- Мә, туп, ю. ***4.***

Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою. - Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

Югары дәрәҗә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-1,9) - аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар,
уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының
“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен
үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме, фамилиясе	**Биремнәр**					**Нәтиҗә**	
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**баллар**	**дәрәҗә**
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча	Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”,	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, йокла, уйна, ю,	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү,		
1.	Коля							
2.	Оля...							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

1.“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1.Дидактик уен “Бу нәрсә?”

(Лексика: аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: - Бу нәрсә? – Аш (Бу аш).

2.Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: - Нәрсә бар? – Кәбестә.

3.Дидактик уен "Нәрсә юк?".

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш.

- Нәрсә юк? – Кишер юк. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4.Дидактик уен "Дөресен әйт".

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый һәм күрсәтә.

Югары балл (2,7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану.

("Исәнме", "Сау бул", "Рәхмәт", "Исәнмесез", " Сау булыгыз", "Хәлләр ничек?").

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

Поздоровайся с Акбаем.

Спроси как дела у Акбая.

Скажи спасибо Акбаю.

Попрощайся с Акбаем.

Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, йокла, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

(Лексика: кил, утыр, йокла, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Уен эчтәлеге: Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

Югары балл (2,7-3) – 8-9 сүз.
Уртача балл (2-2.6) – 5-6 сүз.
Уртачадан түбән (1-1,9)– 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1.Сюжетлы-рольле уен "Кибет"

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла. Өч төп сорауны куя белүләре тикшерелә. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

2.Дидактик уен "Нинди?".

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

3.Дидактик уен "Ничә?".

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4.Дидактик уен "Дөрес сана".

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә "Ничә...?" соравын куялар һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. "Ничә...?".

Югары балл (2,7-3) – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана**.**

Уртача балл (2-2.6) – диалогта 2 сорауны аңлап куллана**.**

Уртачадан түбән (1-1,9)– диалогта 1 сорауны аңлап куллана**.**

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1.Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүләре билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? - Мин Оля яки Коля.
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? - Юк, мин малай.

2.Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз".

К нам идут гости. Спроси. "Кто там?". - Кем анда? - Мин Акбай.

Позови Акбая. - Акбай, кил монда.

У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку:

-Акбай, мә кызыл туп. - Рәхмәт.

Угости гостей супом или кашей. - Мә, аш (ботка) (аша).

Что бы сьесть угощение попроси ложку.

- Кашык бир. - Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык. - Рәхмәт.

3. Уен ситуациясе “Кибеттә”.

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! – Исәнме!
- Хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.
- Хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир (әле). - Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә? - Ике аю.
- Мә, ике аю. - Рәхмәт.
- Сау бул. - Сау бул.

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2,6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-1,9) – аңлый, русча җавап бирә.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәҗә
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча	Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”,	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, йокла, уйна, ю,	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү,		
1.	Коля							
2.	Оля...							
Нәтиҗәләрне билгеләү								
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр				Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.				

Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

1."Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар" проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1.Дидактик уен "Бу нәрсә?"

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, әтәч, үрдәк).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

Бу нәрсә? – Бүре (Бу бүре).

2.Дидактик уен "Портфельдә нәрсә бар?"

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, карандаш һ.б.).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый: - Портфельдә нәрсә бар?- Дәфтәр бар.

3.Дидактик уен "Портфельдә нәрсә юк?"

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, карандаш һ.б.).

Уен эчтәлеге: Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4.Дидактик уен "Дөресен әйт"

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.

Югары балл (2,7-3) — 10-12 сүз.

Уртача балл (2-2,6) – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану ("Исәнме", "Исәнмесез", "Сау бул", "Сау булыгыз", "Рәхмәт", "Зур рәхмәт", "Хәерле көн","Хәлләр ничек?", "Әйбәт")

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

1.Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

<u>Дидактик уен: “Командир”</u>

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

Уен эчтәлеге: Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли?(Башка баладан сорый) –Коля сикерә.

<u>Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була.</u>

<u>Югары балл (2,7-3)</u> — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

<u>Уртачадан түбән балл (1-1,9)</u> – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Нишлисең? (Син нишлисең?) Ничә яшь? (Сиңа ничә яшь?) Кая барасың?)

<u>1.Уен ситуацияләре:</u>

а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Нишлисең? (Син нишлисең?))

в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Ничә яшь? (Сиңа ничә яшь?))

2.<u>Сюжетлы-рольле уен “Кибет”</u>

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

Уен эчтәлеге: Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

<u>3.Дидактик уен “Нинди?”.</u>

(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

<u>4.Дидактик уен “Сана”.</u>

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – сорауларны аңлап куллана.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана.

<u>Уртачадан түбән (1-1,9)</u>– русча җавап бирә.

Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау,сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)

1. Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз"

- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).

- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).

- Синңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. Уен ситуациясе "Телефоннан сөйләшү".

Диалогны сан, сыйфат, күләм берәмлеге кертеп баетырга була.

- Исәнме. Хәлләр ничек?

- Әйбәт.

- Нишлисең?

- Мин уйныйм. Син нишлисең?

- Мин ашыйм (биим, утырам, сикерәм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм, барам, шуам, рәсем ясыйм, укыйм).

- Нәрсә?

- Алма ашыйм.

- Алма тәмле(ме)?

- Әйе, алма тәмле.

- Сау бул.

3. Уен ситуациясе "Кая барасың?"

(Лексика: мәктәп, кафе, цирк һ.б.)

- Исәнме! Хәлләр ничек?

- Әйбәт, рәхмәт.

- Кая барасың?

- Кафега барам.

- Кафеда нәрсә бар?

- (ашамлыклар атарга мөмкин)

- Саша нишли?

- Саша бәрәңге ашый.

4.***Ситуатив күнегү.***

Спроси: что ты делаешь?

- Син нишлисең?

- Мин ашыйм (биим, утырам, сикерәм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм, барам, шуам, рәсем ясыйм, укыйм).

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән (1-1,9)</u>– аңлый, русча җавап бирә.